

**ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΟΥ ΜΗΝΑ ΛΤΙΑΣ
ΠΕΝΤΑΛΙΑ**

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΠΑΦΟΥ

ΣΥΝΤΟΜΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ

ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ

Η πάλαι ποτέ διαλάμψασα Ιερά Μονή Αγίου Μηνά Άτιας ή Ιτιάς βρίσκεται μεταξύ της Νέας και Παλαιάς Πενταλιάς, περί τα 30 χιλιόμετρα από τη Πάφο. Από τον δρόμο που οδηγεί από Αγία Βαρβάρα προς Στατό – Άγιο Φώτιο. Αφού αφήσουμε την Νέα Πενταλιά στα δεξιά μας, στα 600 περίπου μέτρα βορειότερα σε ένα παράδρομο στα αριστερά και σε πολύ κοντινή απόσταση από τον κύριο δρόμο θα συναντήσουμε το μικρό εκκλησάκι του Αγίου Μηνά. Είναι ένα νεότερο κτίσμα στα θεμέλια της παλαιάς Μονής του Αγίου Μηνά. Υπάρχουν επίσης και μερικά βοηθητικά κτήρια στο προαύλιο του ναού. Η Μονή βρίσκεται σε υψόμετρο 600 μέτρων από την επιφάνεια της θάλασσας. Περιβάλλεται σήμερα από λεύκες, κυπαρίσσια και άλλα φρουτιόδεντρα σε ένα ήσυχο και απόμερο τόπο με υπέροχη θέα.

Ο μικρός ναός είναι μονόκλιτος με δύο εισόδους δυτική και νότια. Στεγάζεται με οκταγωνικό τρούλο στο κέντρο ενώ στο πίσω μέρος με δίρριχτη στέγη και το ιερό το οποίο καταλήγει σε πεντάπλευρη αψίδα στεγάζεται κατά παρόμοιο τρόπο με πεντάπλευρη κατάληξη με κεραμίδα. Ο ναός φωτίζεται με δύο μεγάλα παράθυρα βόρεια και ανατολικά, στην αψίδα του ιερού. Ο ναός φωτίζεται επίσης με τέσσερα στρογγυλού σχήματος φωτεινά άνοιγματα στον τρούλο καθώς και ένα ακόμα πάνω από τη δυτική είσοδο.

ΙΣΤΟΡΙΑ

Πολλά ιστορικά στοιχεία για την Ιερά Μονή Αγίου Μηνά Άτιας δεν μας διασώθηκαν. Δεν γνωρίζουμε πότε κτίστηκε και πότε λειτουργούσε ως Μονή ξέρουμε όμως ότι λειτουργούσε κατά τα χρόνια της Τουρκοκρατίας στο νησί και σίγουρα πριν το 1735, χρόνο κατά τον οποίο την επισκέφτηκε ο Ρώσος μοναχός και περιηγητής Βασίλειος Μπάρσκυ. Μάλιστα ο ίδιος το αναφέρει ως μετόχι της Μονής Κύκκου, ίσως να ήταν από την αρχή έτσι. Δεν αποκλείεται και το ενδεχόμενο να ανήκε αρχικά στη Μητρόπολη Πάφου και αργότερα να αγοράστηκε από την Μονή Κύκκου, όπως ακριβώς συνέβη και με πολλές άλλες Μονές. Η αμέσως μετά το έτος 1821 κατάσταση που επικράτησε στο νησί με τις σφαγές που έγιναν των Ορθοδόξων και η πληγή που δέχθησαν τα περισσότερα Μοναστήρια ίσως να αποτέλεσε και για τη Μονή μας τον τερματισμό της λειτουργίας της ως Μονής. Έκτοτε μέχρι τις μέρες μας λειτουργούσε ως ξωκκλήσι της κοινότητας Πενταλιάς.

Περί το τέλος του 20^{ου} αιώνα διασωζόταν μόνο ένας πολύ μικρός ναός με επίπεδη στέγη και με λιτό εικονοστάσιο. Με πρωτοβουλίες και ενέργειες των απόδημων και κατοίκων της κοινότητας Πενταλιάς ο ναός αυτός γκρεμίστηκε για να κτιστεί ο σημερινός ο οποίος είναι κτίσμα του 1996-1997. Τα εγκαίνια του έγιναν από τον Πάφου Χρυσόστομο Β', νυν αρχιεπίσκοπο Κύπρου στις 11

Νοεμβρίου 1997. Κοντά στον ναό κτίστηκαν και μερικά βοηθητικά κτήρια ένα δωμάτιο, κουζίνα και καθιστικό. Από τις 23 Δεκεμβρίου 2017 η μοναχική Θεοφανώ ήρθε και διαμένει στο μοναστήρι δίνοντας και πάλι ζωή και επαναφέροντας το μετά από αιώνες στην προτέρα λειτουργία του.

ΛΗΛΑΦΟΡΑ ΡΩΣΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙΗΓΗΤΗ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΜΠΑΡΣΚΥ

Ο Μπάρσκυ αναφέρει ότι επισκέφτηκε την Μονή του Αγίου Μηνά μετά από την επίσκεψή του στη Μονή του Τιμίου Σταυρού Μίνθης. Αναφέρει ότι δεν υπήρχε άλλο Μοναστήρι κοντά στο Σταυρό της Μίνθης παρά μια Μοναστηριακή αυλή (εδώ μάλλον θα εννοεί αγρόκτημα - μετόχι σε αντίθεση με Μονή). «Δεν υπάρχει άλλο Μοναστήρι εκεί κοντά, αλλά κάποια Μοναστηριακή αυλή που ονομάζεται Ιτιά, σε απόσταση (από την Μονή Μίνθης) τεσσάρων ωρών πεζοπορίας...» Αφού αναφέρει ότι μετά την Μονή Μίνθης χάθηκε και περιπλανήθηκε ανάμεσα στα βουνά και τις πεδιάδες, λόγω του ότι δεν ήθελε να περάσει από τον κύριο δρόμο που περνά μέσα από τα χωριά εξ αιτίας της πανούκλας (επιδημική μεταδοτική νόσος) έφθασε τελικά στη Μονή του Αγίου Μηνά. «...Με μέγιστες προσπάθειες, κατά το τέλος της ημέρας, ή μάλλον κατά την πρώτη ώρα της νύκτας, πήγα τελικά στην προαναφερθείσα Ιτιά. Η Ιτιά, ή Ατιά όπως την προφέρουν άλλοι, πήρε το όνομά της από μια ιτιά, διότι μόνο μια ιτιά υπήρχε εκεί στην αρχή, όπως μου έχει λεχθεί. Αργότερα δημιουργήθηκε αυλή με δεντρόκηπο, τρεχούμενο νερό και μια πολύ μικρή και φτωχική εκκλησία. Ευρίσκεται σε μια ψηλή και δροσερή τοποθεσία, γυμνή χωρίς δέντρα, σε μια πλαγιά του λευκού βουνού που έχει περιγραφεί αμυδρά πιο πάνω, όπου ευρίσκεται η Χρυσορροϊάτισσα και το Μοναστήρι του Αγίου Νικολάου (Αγία Μονή) Έχει μικρά κελιά, δύο τρεις μοναχούς με τον οικονόμο και τους εργάτες, πολλά χωράφια για σπορά, και πολλά γίδια. Εξαρτάται από το Μοναστήρι της Παναγίας του Κύκκου και υπακούει σ' αυτό. Όταν πήγα, διέμενε εκεί τυχαίως, χάριν ησυχίας, ένας πρώην επίσκοπος Πάφου ονομαζόμενος, Ιωάκειμος (πρόκειται για τον Πάφου Ιωακείμ Β' ο οποίος αγνοείται τότε έγινε επίσκοπος Πάφου, ξέρουμε όμως ότι παύθηκε το 1730-1731 και ο οποίος όμως επανήλθε στο αξίωμα του δεύτερη φορά και διετέλεσε επίσκοπος Πάφου το 1736 μέχρι το 1762. Επομένως όταν ο Μπάρσκυ πέρασε από εκεί το 1735 ήταν σε αργία), ο οποίος είχε απολυθεί από το αξίωμα του επισκόπου για κάποιο σφάλμα. Με δέχθηκε φιλόξενα. Πέρασα εκεί όλη την νύκτα και ακολούθως κατέβηκα από το βουνό στην πεδιάδα, σε ένα Μοναστήρι ονομαζόμενο Σίντη, σε απόσταση μιας ώρας...»

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- *Κυπριακαί Σπουδαί*, Δελτίον της εταιρίας Κυπριακών Σπουδών, τμ. 21 (Περιηγήσεις του Ρώσου Μοναχού Βασιλείου Μπάρσκυ εν Κύπρω 1735), Λευκωσία 1957, σ. 76-77.
- Παπαγεωργίου Κώστας, *Κυπριακά Μοναστήρια. Τα αγκωνάρια της πίστης μας*, Αθήνα 2007, σ.206.
- Παυλίδης Άντρος, *Η Κύπρος ανά τους αιώνες. Μέσα από τα κείμενα ξένων επισκεπτών της*, [εκδόσεις Φιλόκυπρος], τμ. Β', Λευκωσία 1994, σ. 700-701.
- Τσικνόπουλλος Ιωάννης, *Ιστορία της Εκκλησίας Πάφου*, Έκδοση Ιεράς Μητροπόλεως Πάφου, Λευκωσία 1971, σ.236.

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΜΗΝΑ

Ο Άγιος Μηνάς γεννήθηκε στα μέσα με τέλη του 3ου αιώνα μ.Χ. στην Αίγυπτο. Οι γονείς του ήταν ειδωλολάτρες ενώ ο Άγιος Μηνάς από την εφηβική του ακόμα ηλικία ασπάστηκε τον χριστιανισμό.

Μετά τα εφηβικά του χρόνια εισήλθε στις τάξεις του Ρωμαϊκού στρατού σε ένα τάγμα ιππικού με έδρα το Κοτυάειον της Μικράς Ασίας (σημερινή Κιουτάχεια). Οι αρχές του 4ου αιώνα τον βρήκαν να διάγει μια λαμπρή πορεία στις τάξεις του Ρωμαϊκού στρατού λόγω της ανδρείας και άλλων αρετών που τον χαρακτήριζαν.

Εκείνο τον καιρό όμως, έφτασαν αυτοκρατορικές διαταγές σύμφωνα με τις οποίες ο στρατός έπρεπε να συλλαμβάνει τους χριστιανούς και να τους κάνει να αλλάξουν πίστη με κάθε μέσο. Αυτό ήταν φυσικά κάτι που δεν μπορούσε να πράξει ο Άγιος Μηνάς και έτσι έθεσε τέλος στη στρατιωτική του καριέρα και κατέφυγε σε ένα βουνό της περιοχής.

Στον τόπο εκείνο ασκήτευσε αφιερώνοντας τον χρόνο του στην προσευχή και στη νηστεία ζώντας για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα. Σε μια γιορτή των ειδωλολατρών εγκατέλειψε τον τόπο εκείνο για να βρεθεί ενώπιον πολλών και να ομολογήσει την πίστη του στον Χριστό. Αυτό είχε σαν συνέπεια να συλληφθεί και να οδηγηθεί στον διοικητή της πόλης Πύρρο. Εκεί ομολόγησε για άλλη μια φορά τη χριστιανική του πίστη, φανέρωσε το όνομά του καθώς και όσα είχαν προηγηθεί στη ζωή του. Ο άγιος αφού παρέμεινε σταθερός και αμετακίνητος στην πίστη του πέρασε από φυλακίσεις, απειλές και βασανιστήρια τα οποία υπέμεινε με τη βοήθεια του Χριστού. Μη έχοντας πλέον σε κάτι χειρότερο να τον υποβάλει, ο Πύρρος διέταξε τον αποκεφαλισμό του Αγίου Μηνά. Μετά τον αποκεφαλισμό, το σώμα του Αγίου ρίχτηκε στη φωτιά. Από αυτήν μερικοί χριστιανοί έσωσαν ό,τι πρόλαβαν από το άγιο σώμα του και το έθαψαν κοντά στην Αλεξανδρία της Αιγύπτου, όπως τους είχε ζητήσει ο Άγιος λίγο πριν θανατωθεί.

Στον τόπο που ενταφιάστηκε χτίστηκε ναός, ενώ με την πάροδο των ετών δημιουργήθηκε εκεί μία μικρή πόλη αφού πλήθος χριστιανών επισκέπτονταν τον Άγιο για να ζητήσουν τη βοήθειά του. Ο άγιος Μηνάς τιμήθηκε και με το χάρισμα των θαυμάτων. Η Εκκλησία μας εορτάζει την μνήμη του στις 11 Νοεμβρίου.

ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΟ ΑΓΙΟΥ ΜΗΝΑ

Στρατείαν κατέλιπες την κοσμικήν, αθλητά, ουράνιον είληφας την κληρουχίαν, Σοφέ, και στέφος αμάραντον, δόξαν αποδιώξας βασιλέως γηϊνου, άθλους δε διανύσας μαρτυρίου γενναίως· διό Μεγαλομάρτυς Μηνά, πρέσβευε σωθήναι ημάς.